

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 21 päivänä kesäkuuta 2016

473/2016

Laki

merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 8 luvun 3 §:n otsikko, 9 luvun 2 §, 12 luvun 2 §:n 1 momentin 9 kohta, 4 §:n 1 momentin 2 kohta, 6 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti, 11 §:n 1 ja 2 momentti ja 12 §:n 1 momentti sekä 13 luvun 7 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 12 luvun 6 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 momentti ja 11 §:n 1 ja 2 momentti laissa 998/2014, sekä

lisätään 1 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 998/2014, uusi 4 a, 46 a—46 c ja 47 a kohta, 8 lukuun uusi 4—16 §, 12 luvun 2 §:n 1 momenttiin uusi 10 kohta sekä 13 lukuun uusi 2 a § ja luvun 3 §:n 2 momenttiin uusi 10 a kohta seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4 a) *painolastivesiyleissopimuksella* alusten painolastivesien ja sedimenttien valvon-
nasta ja käsittelystä Lontoossa 13 päivänä helmikuuta 2004 tehtyä kansainvälistä yleisso-
pimusta ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

46 a) *painolastivedellä* vettä ja siihen sisältyviä kiintoaineita, jota kuljetetaan aluksella,
jotta pystytään hallitsemaan aluksen viippausta, kallistumista, syväystä, vakavuutta tai ra-
situsta;

46 b) *painolastiveden käsittelyllä* sellaisia mekaanisia, fysikaalisia, kemiallisia ja bio-
logisia prosesseja joko erikseen tai yhdessä, joiden avulla painolastivedessä ja sedimen-
teissä olevat haitalliset vesieliöt ja taudinaiheuttajat poistetaan tai muutetaan vaarattomik-
si taikka joiden avulla vältetään niiden ottaminen alukseen tai niiden päästäminen alukses-
ta;

46 c) *sedimenteillä* aluksessa painolastivedestä saostunutta ainesta;

47 a) *hyväksytyllä luokituslaitoksella* aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta
käytöstä annetun lain (1686/2009) 2 §:n 42 kohdassa tarkoitettua laitosta;

**Aluksen tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen
ehkäisemistä koskevat muut Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet**

3 §

AFS-yleissopimuksen mukaisten tietojen toimittaminen

— — — — —

4 §

Painolastivesiyleissopimuksen ja painolastivesiä koskevien säännösten soveltaminen

Painolastivesiyleissopimusta ja painolastivesiä koskevia tämän luvun säännöksiä ei sovelleta:

- 1) huviveneisiin, joiden kokonaispituus on alle 50 metriä ja painolastiveden enimmäis-tilavuus kahdeksan kuutiometriä;
- 2) aluksiin, joita käytetään etupäässä meripelastukseen ja joiden kokonaispituus on alle 50 metriä ja painolastiveden enimmäis-tilavuus kahdeksan kuutiometriä;
- 3) rajavartiolaitoksen aluksiin;
- 4) aluksiin, jotka liikennöivät ainoastaan Suomen vesialueella tai talousvyöhykkeellä.

5 §

Käsittelemättömien painolastivesien ja sedimenttien päästökielto

Käsittelemättömien painolastivesien ja sedimenttien veteen päästäminen on kielletty painolastivesiyleissopimuksen soveltamisalaan kuulualueelta alukselta Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä ja suomalaisesta aluksesta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella siten kuin painolastivesiyleissopimuksessa määrätään ja tässä laissa säädetään.

6 §

Käsittelemättömien painolastivesien ja sedimenttien päästäminen poikkeustilanteissa

Mitä 5 §:ssä säädetään, ei koske käsittelemättömien painolastivesien ja sedimenttien päästämistä veteen, jos:

- 1) päästäminen on välttämätöntä aluksen turvallisuuden takaamiseksi hätätilanteissa tai ihmishengen pelastamiseksi merellä;
- 2) päästäminen johtuu alukselle tai sen varusteille aiheutuneesta vauriosta edellyttäen, että kaikki kohtuulliset varotoimet painolastiveden veteen pääsemisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi on toteutettu ennen ja jälkeen vaurion syntymisen tai sen havaitsemisen, ja ettei laivanisäntä, aluksen päällikkö tai hänen sijaisensa ole aiheuttanut vauriota tahallisesti tai huolimattomuudesta;
- 3) päästämisen tarkoituksena on välttää tai rajoittaa aluksen aiheuttamaa saastumista;
- 4) painolastivesi ja sedimentit otetaan ja päästetään myöhemmin takaisin veteen aavalla merellä; tai
- 5) painolastivesi ja sedimentit päästetään aluksesta samassa paikassa, josta ne ovat peräisin edellyttäen, että mukaan ei ole sekoittunut muilta alueilta peräisin olevia käsittelemättömiä painolastivesiä ja sedimenttejä; jos sekoittumista on tapahtunut, muilta alueilta otetut painolastivedet on käsiteltävä painolastivesiyleissopimuksen mukaisesti.

7 §

Painolastiveden ottamista koskevat varoitukset

Liikennevirasto välittää merenkulkijoille ja asianomaisille rannikkovaltioille painolastivesiyleissopimuksen liitteen C-2 säännön mukaisesti laaditut varoitukset alueista, joilla alusten ei tulisi ottaa painolastivettä.

Mitä 6 §:n 1—3 kohdassa säädetään käsittelemättömien painolastivesien ja sedimenttien päästämisestä poikkeustilanteissa, koskee myös painolastiveden ottamista alueilla, joista on annettu 1 momentissa tarkoitettu varoitus.

8 §

Painolastivesien käsittely ja vaihto

Painolastivesiyleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvan aluksen painolastivedet tulee käsitellä ja vaihtaa painolastivesiyleissopimuksen mukaisesti.

9 §

Painolastiveden käsittelyjärjestelmiä koskevat vaatimukset

Aluksen painolastiveden käsittelyjärjestelmien on oltava Euroopan unionin säädösten ja painolastivesiyleissopimuksen vaatimusten mukaiset.

Liikenteen turvallisuusvirasto tai sen valtuuttama hyväksytty luokituslaitos hyväksyy kirjallisesta hakemuksesta suomalaisen aluksen painolastiveden käsittelyjärjestelmät edellyttäen, että ne täyttävät Euroopan unionin säädösten ja painolastivesiyleissopimuksen vaatimukset.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä tietyn laitteen, aineen, välineen tai kojeen tehokkuuteen perustuvista samanarvoisuuksista siten kuin Euroopan unionin säädöksissä säädetään ja painolastivesiyleissopimuksessa määrätään.

10 §

Uuden painolastiveden käsittelytekniikan koekäyttö

Uuden painolastiveden käsittelytekniikan koekäytön tulee täyttää painolastivesiyleissopimuksen ja Kansainvälisen merenkulkujärjestön asiasta antamien ohjeiden mukaiset vaatimukset.

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntää kirjallisesta hakemuksesta luvan koekäytölle edellyttäen, että 1 momentissa tarkoitettut vaatimukset täyttyvät. Alukseen, joka osallistuu Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymään lupaavia painolastiveden käsittelytekniikoita testaavaan ja arvioivaan ohjelmaan ennen kuin painolastivesiyleissopimuksen liitteen D-2 säännössä tarkoitettu painolastiveden käsittelystandardi tulee voimaan aluksen osalta, sovelletaan D-2 säännön standardia vasta viiden vuoden kuluttua siitä, kun aluksen olisi muutoin edellytetty noudattavan kyseistä standardia.

Alukseen, jonka osalta painolastivesiyleissopimuksen liitteen D-2 säännössä tarkoitettu painolastiveden käsittelystandardi on jo tullut voimaan ja joka osallistuu Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymään lupaavia painolastiveden käsittelytekniikoita testaavaan ja arvioivaan ohjelmaan, jossa on edellytykset saavuttaa D-2 sääntöä korkeammat standardit, ei sovelleta D-2 säännön standardia viiteen vuoteen siitä, kun alukseen on asennettu tällaista tekniikkaa.

11 §

Painolastivesisuunnitelma

Painolastivesiyleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla aluksella on oltava painolastivesiyleissopimuksen mukainen painolastivesisuunnitelma.

Suomalaisen aluksen osalta painolastivesisuunnitelman hyväksyy Liikenteen turvallisuusvirasto tai hyväksytty luokituslaitos.

12 §

Painolastivesipäiväkirja

Painolastivesiyleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvalla aluksella on oltava painolastivesiyleissopimuksen mukainen painolastivesipäiväkirja.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus tarkastaa painolastivesipäiväkirja ja saada siitä pyynnöstä aluksen päällikön oikeaksi todistama ote. Toimenpiteet, joihin Liikenteen turvallisuusvirasto tämän momentin nojalla ryhtyy, on suoritettava niin nopeasti kuin mahdollista aiheuttamatta alukselle tarpeetonta viivytystä.

13 §

Painolastivesitodistuskirja

Kansainvälisessä liikenteessä olevalla aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 400 ja joka kuuluu painolastivesiyleissopimuksen soveltamisalaan, lukuun ottamatta kelluvia lauttoja sekä muita painolastivesiyleissopimuksen liitteen E-1 säännössä tarkoitettuja kelluvia yksiköitä, on oltava painolastivesiyleissopimuksen mukainen todistuskirja.

Liikenteen turvallisuusvirasto tai hyväksytty luokituslaitos antaa suomalaiselle alukselle kirjallisesta hakemuksesta painolastivesitodistuskirjan edellyttäen, että alus täyttää painolastivesiyleissopimuksen vaatimukset. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa todistuskirjan myös ulkomaiselle alukselle sen lippuvaltion pyynnöstä.

Todistuskirja annetaan määrääjäksi ja enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

14 §

Vapautuksen myöntäminen painolastiveden käsittely- ja vaihtovelvoitteesta

Liikenteen turvallisuusvirasto voi kirjallisesta hakemuksesta myöntää aluskohtaisen vapautuksen 8 §:ssä tarkoitettua painolastiveden käsittely- ja vaihtovelvoitteesta Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä, jos vapautus ei huononna tai vahingoita ympäristöä, ihmisten terveyttä, omaisuutta tai luonnonvaroja.

Vapautus voidaan myöntää alukselle, joka liikkuu tiettyjen satamien tai paikkojen välillä. Vapautuksen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että alus ei sekoita painolastivesiä tai sedimenttejä muutoin kuin vapautuksessa määritettyjen satamien tai paikkojen välillä.

Hakemukseen on liitettävä riittävä arviointi riskeistä, joita vapautus voisi aiheuttaa ympäristölle, ihmisten terveydelle, omaisuudelle ja luonnonvaroille. Riskiarvioinnin laadinnassa on noudatettava Kansainvälisen merenkulkujärjestön ja Itämeren suojelukomission asiassa antamia ohjeita. Liikenteen turvallisuusvirasto voi pyytää riskiarvioinnista lausunnon Suomen ympäristökeskukselta.

Liikenteen turvallisuusviraston on kuultava valtiota, johon vapautus saattaa vaikuttaa haitallisesti, jotta mahdollisesti todettavat ongelmat voidaan ratkaista.

Vapautus on voimassa enintään viisi vuotta. Liikenteen turvallisuusvirastolla on vapautuksen voimassaoloaikana oikeus suorittaa välitarkistus, jossa varmistutaan siitä, että edellytykset vapautuksen myöntämiselle ovat edelleen olemassa. Mikäli välitarkistukses-

sa tai muutoin todetaan, etteivät vapautuksen myöntämisedellytykset enää täyty, Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa vapautuksen.

Vapautus tulee voimaan vasta sen jälkeen, kun Liikenteen turvallisuusvirasto on antanut vapautuksen tiedoksi Kansainväliselle merenkulkujärjestölle ja asiaankuuluvat tiedot on jaettu painolastivesiyleissopimuksen osapuolille.

Vapautuksesta on tehtävä merkintä 11 §:ssä tarkoitettuun painolastivesisuunnitelmaan ja 12 §:ssä tarkoitettuun painolastivesipäiväkirjaan.

15 §

Painolastivesiyleissopimuksen mukaisten tietojen toimittaminen

Painolastivesiyleissopimuksen edellyttämien tietojen toimittamisesta Kansainväliselle merenkulkujärjestölle vastaa Liikenteen turvallisuusvirasto.

16 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa painolastivesiyleissopimuksen täytäntöön panemiseksi tarkempia säännöksiä Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella:

- 1) 5 §:ssä tarkoitettu päästökiellosta;
- 2) 6 §:ssä tarkoitettu käsittlemättömien painolastivesien ja sedimenttien päästämisestä poikkeustilanteissa;
- 3) 7 §:ssä tarkoitetuista painolastiveden ottamista koskevista varoituksista;
- 4) 8 §:ssä tarkoitettu painolastivesien käsittelystä ja vaihdosta;
- 5) 9 §:ssä tarkoitetuista painolastiveden käsittelyjärjestelmiä koskevista vaatimuksista;
- 6) 10 §:ssä tarkoitettu uuden painolastiveden käsittelytekniikan koekäytöstä; sekä
- 7) 14 §:ssä tarkoitettu vapautuksesta myöntämisestä.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi painolastivesiyleissopimuksen täytäntöön panemiseksi antaa teknisiä määräyksiä Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä suomalaisten alusten osalta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella:

- 1) 9 §:ssä tarkoitetuista painolastiveden käsittelyjärjestelmiä koskevista vaatimuksista;
- 2) 10 §:ssä tarkoitettu uuden painolastiveden käsittelytekniikan koekäytöstä;
- 3) 11 §:ssä tarkoitettu painolastivesisuunnitelman sisällöstä ja rakenteesta;
- 4) 12 §:ssä tarkoitettu painolastivesipäiväkirjan kaavasta;
- 5) 13 §:ssä tarkoitettu painolastivesitodistuskirjan kaavasta; sekä
- 6) 14 §:n 3 momentissa tarkoitettu riskiarvioinnin laadintatavasta ja sisällöstä.

9 luku

Jätteiden vastaanotto satamassa

2 §

Jätteiden vastaanottojärjestelyt korjaussatamassa

Sataman pitäjän on huolehdittava siitä, että satamassa, jossa aluksia korjataan (*korjaussatama*), on 1 §:ssä säädettyjen vastaanottolaitteiden lisäksi riittävät vastaanottolaitteet:

- 1) satamaa käyttäviltä aluksilta tulevia otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tällaisia aineita sisältäviä varusteita varten, kun niitä poistetaan alukselta;

- 2) satamaa käyttäviltä säiliöaluksilta tulevia öljyisiä painolasti- ja säiliönpesuvesiä varten;
- 3) korjattaviksi tulevia kemikaalisäiliöaluksia varten; sekä
- 4) alusten painolastivesisäiliöiden sedimenttejä varten.

12 luku

Valvonta ja hallintopakko

2 §

Liikenteen turvallisuusviraston valvontatehtävät

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin säännökset tai määräykset koskevat:

- 9) velvollisuutta jättää alusjätteet satamaan;
- 10) aluksen painolastivesien ja sedimenttien käsittelyä ja vaihtoa.

4 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen valvontatehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo toimialueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin säännökset ja määräykset koskevat:

- 2) aluksesta peräisin olevien jätteiden ja sedimenttien vastaanottolaitteita satamassa; ja

6 §

Rajavartiolaitoksen valvontatehtävät

Rajavartiolaitos osallistuu aluksesta ilmaan menevien päästöjen ja haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien sekä aluksesta veteen päästettyjen painolastivesien ja sedimenttien valvontaan Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä siten kuin 11 ja 12 §:ssä säädetään.

8 §

Poliisin valvontatehtävät

Poliisi osallistuu aluksesta ilmaan menevien päästöjen ja haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien sekä aluksesta veteen päästettyjen painolastivesien ja sedimenttien valvontaan sisävesillä sekä Suomen aluevesillä siten kuin 11 ja 12 §:ssä säädetään.

11 §

Tapahuneiden päästöjen selvittäminen sekä toiminta välittömän vesien pilaantumisen vaaran ollessa käsillä

Liikenteen turvallisuusvirastolla sekä rajavartiolaitoksella ja poliisilla on oikeus tapahuneiden päästöjen, haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien sekä painolastivesiyleis-

sopimuksen tai tämän lain vastaisesti veteen päästettyjen painolastivesien ja sedimenttien selvittämiseksi suorittaa suomalaisella aluksella tarkastuksia ja ottaa näytteitä vedessä havaitun öljyn, muun haitallisen aineen tai painolastivesien ja sedimenttien alkuperän ja koostumuksen sekä aluksella käytettävän polttoaineen laadun ja muiden aluksesta ilmaan menevien päästöjen lähteen selvittämiseksi. Sama koskee ulkomaista alusta sen ollessa satamassa tai ankkurissa Suomen vesialueella tai sen purjehtiessa Suomen vesialueella. Suomen aluemerellä purjehtivaan ulkomaiseen alukseen kohdistuvista toimenpiteistä säädetään 12 §:ssä.

Jos tapahtuneiden päästöjen, haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien tai painolastivesiyleissopimuksen tai tämän lain vastaisesti veteen päästettyjen painolastivesien ja sedimenttien selvittäminen sitä vaatii tai on perusteltua syytä epäillä, että aluksen matkaan jostakin muusta kuin aluksen rakenteisiin, varusteisiin, laitteisiin, toimintoihin ja järjestelyihin liittyvästä syystä liittyy välitön ympäristön pilaantumisen tai haitallisten vieraslajien leviämisen vaara, Liikenteen turvallisuusvirasto sekä rajavartiolaitos ja poliisi voivat pysäyttää aluksen sen ollessa satamassa tai ankkurissa Suomen vesialueella. Sama koskee suomalaista alusta sen purjehtiessa Suomen vesialueella tai sen ulkopuolella ja ulkomaista alusta sen purjehtiessa Suomen vesialueella. Suomen aluemerellä purjehtivaan ulkomaiseen alukseen kohdistuvista toimenpiteistä säädetään 12 §:ssä.

12 §

Oikeus suorittaa tarkastuksia, saada tietoja ja pysäyttää alus Suomen aluemerellä tai talousvyöhykkeellä

Kun on perusteltua syytä epäillä, että Suomen aluemerellä kulkeva ulkomainen alus on ollessaan Suomen aluemerellä aiheuttanut päästöjä, käyttänyt haitallista kiinnittymisenestojärjestelmää tai päästänyt veteen painolastivesiä tai sedimenttejä painolastivesiyleissopimuksen tai tämän lain vastaisesti, Liikenteen turvallisuusvirasto sekä rajavartiolaitos ja poliisi voivat ryhtyä kaikkiin 11 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

13 luku

Erinäiset säännökset

2 a §

Luokituslaitoksen työntekijän virkavastuu

Rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sovelletaan hyväksytyn luokituslaitoksen työntekijään tämän suorittaessa tässä laissa tarkoitettua julkista hallintotehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

3 §

Rangaistussäännökset

Joka muulla tavoin kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tahallaan tai huolimattomuudesta toimii vastoin

10 a) 8 luvun 5 §:n mukaista käsittelemättömien painolastivesien ja sedimenttien päästökieltoa,

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankaraampaa rangaistusta, *merenkulun ympäristönsuojelurikkomuksesta* sakkoon.

— — — — —

7 §

Oikaisuvaatimus

Asianosainen saa hakea oikaisua Liikenteen turvallisuusvirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1) Liikenteen turvallisuusviraston tekemää aluksen tarkastusta tai alusta koskevaa muuta tämän lain nojalla annettua asiakirjaa taikka hyväksytyn luokituslaitoksen tai Liikenteen turvallisuusviraston nimeämän tarkastajan aluksen tarkastuksen johdosta antamaa päätöstä; tai

— — — — —

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2016

Tasavallan Presidentti

SAULI NIINISTÖ

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner